

STILETTEN

NR 1/94 ÅRGÅNG 9 UTGES AV STOCKHOLMSFÖRENINGEN FÖR INDEPENDENT LIVING.

Om "skröppel" på sidan 13
och andra attityder

"Skröppel"

Illustration: Jenny Gustavsson Ewers

STILETTEN

– Sveriges enda fack-
tidskrift på personlig
assistansområdet.

STIL, Stockholmskooperativet för Independent Living, är partipolitiskt obundet men arbetar handikappolitiskt för mer personlig makt åt människor med funktionshinder genom kontroll över de tjänster vi behöver för att leva ett liv på lika villkor, motförtryck och diskriminering av människor med funktionshinder.

STIL, betraktar sig som en del av Independent Living-nätverket – den internationella medborgarrättsrörelsen för människor med funktionshinder.

Stödmedlemskap i STIL är öppet för alla. Medlemskap med rösträtt, förutsätter eget behov av personlig assistans.

Avgifter:

Medlemskap i STIL idéell förening med rösträtt	100 kr/år
Stödmedlem	100 kr/år

Prenumeration på **STILETTEN** ingår i medlemsavgift.
Enbart prenumeration (myndighet, organisation m fl) 100 kr/år

Postgirokonto 73 66 70-1

Styrelsen:

Adolf Ratzka *	Ordförande	08.32 59 89
----------------	------------	-------------

Övriga ledamöter:

Jamie Bolling*	08.10 49 72
Helena Karnström*	08.702 17 04
Gun-Britt Thorell *	08.608 90 11
Stefan Käll*	08.612 73 75
Björn Thorén*	08.99 35 78
Verena Ziswiler*	08.720 05 28

Suppleanter:

Lars Muthas*	08.580 157 55
Sonia Welander*	08.580 379 01

STILETTEN kommer ut fyra gånger om året.

Redaktör för detta nummer har varit Roland Ewers*

Ansvarig utgivare: Adolf Ratzka*

Layout: Roland Ewers*

Postadress: STIL

Bondegatan 39,
116 33 Stockholm
Tel: 08.640 81 10
Fax: 08. 641 67 10

* Vi har satt detta tecken bakom de personer som har behov av personlig assistans. Därmed vill vi klargöra att vi betraktar personlig assistans som merit och avgörande förutsättning för att arbeta i STIL. Vi vill visa att vi talar i egen sak, av egen erfarenhet. Det är vi som är de bästa experterna på våra behov.

INNEHÅLL

Allmän information om STIL	2
Ledare	3
Notiser	4
Intervju med Wenche Willumsen ombudsman på DHR	5
"Petermodellen"	7
Var så god! (kåseri)	9
Presentation av några styrelse- medlemmar	10
... om "skröppel" (debatt)	13
Debatt	15
Noterat, tyckt, tänkt och klippt	16
Kanslinyheter	16
Citerad färdtjänstdebatt	17
Referenslista över IL-litteratur	18
Tips till arbetsledare	19

Medlemsintresset som drivkraft! Den ideella verksamheten som mål!

Inom STIL som är en ideell förening tar medlemmarna själva på sig ett ansvar för att lösa sina gemensamma problem genom att själva svara för social trygghet och omsorg. (Personlig Assistans.)

Medlemmarnas engagemang konkretiseras i social och ekonomisk samverkan. Målet är emellertid inte vinst. Den ekonomiska verksamheten – företaget – är enbart ett instrument för att uppfylla medlemmarnas mål. Samtidigt måste det emellertid finnas reservkapital i företaget för att verksamheten ska kunna överleva på längre sikt. Men det väsentliga är att uppfylla medlemmarnas behov av personlig assistans. Den sociala ekonomin, i STIL:s modell, bidrar därför till att lösa ett behov inom ett område som den offentliga sektorn normalt har ansvar för. Brukar-ägda eller -styrda kooperativ (= sociala ekonomier) ersätter emellertid inte den offentliga sektorn. De ska snarare ses som ett komplement till denna.

Denna idé, ibland andra, har vad jag förstår varit grundläggande för den del av Socialminister Bengt Westerbergs arbete som våren -93 ledde fram till riksdagens beslut om rätten till personlig assistans med valfrihet, självbestämmande och integritet. Manifesterat i Lagen om Stöd och Service till vissa funktionshindrade, LSS.

RFVs aktuella tolkning av LASS, kommer att omöjliggöra vår fortsatta verksamhet med personlig assistans. Vi har under ett flertal år upparbetat enkla tydliga ekonomiska rutiner gentemot våra uppdragsgivare (kommuner) som givit oss möjligheter att bibehålla en hög kvalitet, trygghet och kontinuitet i assistansen. Vi anser att detta kan fortsätta i samverkan med f-kassorna om RFVs instruktioner om ersättningsrutinerna utformas enligt lagens intentioner.

– RFV har inte förstått hur våra brukarägda serviceföretag fungerar!

Våra föreningar (företag) kräver att få debitera brukaren den avgift per assistanstimme som kooperativet behöver i genomsnitt för att klara sina åtaganden i att ge god personlig assistans.

I ett arbetsgivaransvar ingår många fler moment än bara de direkt förutsebara lönekostnaderna. Till exempel utgår RFV från att kommunen skall tillsätta vikarier! Detta är helt oacceptabelt och många gånger livsfarligt för arbetsledarna. Varken arbetsledare eller kommuner och socialdistrikt vill eller kan ha det så. Det blir i praktiken omöjligt att hantera.

Kooperativets idé är att fördela kostnader inom gruppen och att solidariskt borgen för säkerhet, trygghet och kontinuitet i assistansen.

Björn Jidéus
Verksamhetsledare
STIL

RFVs direktiv kan bli direkt livsfarliga

Riksförsäkringsverket, RFVs direktiv för bla betalningsrutiner följer inte den nya lagen LSS intentioner, anser Björn Jidéus, verksamhetsledare på STIL, i sitt inlägg på ledarsidan.

Som det ser ut nu kommer de idéer som legat till grund för Socialminister Bengt Westerbergs arbete, och som lett fram till lagen, inte att kunna genomföras, menar han vidare.

De enkla ekonomiska rutiner som tex STIL arbetat upp och som fungerar bra med kommunerna blir omöjliga.

RFV tolkar lagen så att kommunerna ska hålla med vikarier. Detta skulle bli en administrativ katastrof och en lösning som varken kommuner, socialdistrikt eller arbetsledare vill ha. I vissa fall kan den också vara direkt livsfarlig för brukaren.

STIL och andra brukarkooperativ arbetar intensivt för att räta ut dessa betalningsrutiner och det kan mycket väl vara så att problemen redan är ur världen när STILETTEN kommer ut.

RED

Stor efterfrågan på STIL:s arbetsledarutbildning

Som ett direkt resultat av den nya lagen, har efterfrågan på STIL:s arbetsledarkurser ökat markant. Kurserna är numera lagda på två tillfällen i veckan.

– Det är ett konstant flöde av anmälningar och jag tror att om vi bara hade kunnigt folk att hålla i kurserna, skulle

det vara bra om vi kunde ha tre dagar i veckan eller fler kurser igång samtidigt, säger Eva Gjerdén. Vi kommer nu även införa Peer Counseling (kamrattstöd och tips), på schemat.

RED

Det nya kollektivavtalet PAN gäller inte STIL

Onsdagen den 26 januari sändes ett inslag i RAPPORT om ett nytt kollektivavtal som slutits mellan Svenska Kommunförbundet och Svenska Kommunalarbetsförbundet SKAF. Avtalet kallas PAN.

Detta PAN-avtal som reglerar Personliga Assistenters och anhörigas anställningar i kommuner ger dålig trygghet för de anställda.

STIL har ett avtal som heter RHB, vilket gäller för de assistenter som är anställda av kooperativ, och berörs alltså inte av det nya avtalet.

RED

Handikappersättning och vårnadsbidrag.

STIL:s rättsservice PA-garantin kommer nu att utökas och projektet ska nu även åta sig ärenden som tex överklaganden i samband med ansökan om personlig assistans från försäkringskassan.

Frågorna kring hur tillämpningen av LSS och LASS kommer att fungera är i dag många. Med fog finns oro för att

PA §arantin

Om Du är arbetsledare och har fått avslag på din begäran om personlig assistans, eller om Du har fått tidigare beslut försämrat.

STIL bidrar med den experthjälp och de ekonomiska resurser som behövs för att överklaga och driva den juridiska processen.

Din egen insats är begränsad till 500 kr om du och STIL anlitar extern hjälp.

Ring STIL:s kansli och tala med Lars-Gunnar Ericsson, eller fråga bara om PA-garantin, så får Du ytterligare skriftligt eller muntligt besked om hur det fungerar.

rättigheterna handikappersättning och vårdbidrag blir reducerat, vid ansökan om personlig assistans. Beslut om dessa rättigheter tas olika beroende på underlag. På kansliet kan vi hjälpa dig att ta tillvara dessa rättigheter.

Kontakta Lars-Gunnar Ericsson som arbetar med PA-garantin

RED

"Jag tror att det kommer svänga radikalt. Många kommer välja kooperativ eller enskild firma – i så fall ett dåligt betyg åt kommunerna."

Wenche Willumsen* är ombudsman på DHR, men också STIL-medlem, dock inte arbetsledare. Hon har haft personlig assistans i kommunal regi sedan sex år tillbaka. Den nuvarande assistenten fick Wenche per annons och det har fungerat alldeles utmärkt i fem år nu. Jag tyckte inte att jag behövde bli arbetsledare i STIL när kommunen ändå sköter administrationen. Det var när jag arbetade med personlig assistans-projekt allmänt, som jag började se över min egen situation. Det är klart att STIL:s banbrytande arbete gjort det möjligt för mig att lösa det på det här sättet svarar Wenche på min fråga om STIL:s betydelse i sammanhanget.

Den här världen är ju som bekant ganska liten och vi korsar ofta varandras spår. Så möts vi igen, Wenche Willumsen, ombudsman på DHR, och jag, om än bara per telefon.

– Det var länge sen Wenche. Jag tänkte intervjua dig angående din informations-turné om LSS. Minns du förresten när jag frågade om chansen på dig och fick nobben? Tolv år tror jag att vi var.

– Javisst minns jag. Jag har faktiskt läst STILETTEN så jag vet att du har flyttat till Varberg. Jo jag besökte faktiskt skolan där vi båda gick alldeles nyligen. Den är numera ombyggd till bostadsrättslägenheter. De som bor där formigen bombarderade mig med frågor om dess historia. Delar av huset ser faktiskt likadant ut idag, det var nästan osannolikt.

– Detta om gamla minnen. Du har ju rest runt till olika DHR-avdelningar i landet ett tag och då informerat om och diskuterat LSS. Vad är dina allmänna intryck?

– Jag gjorde en beräkning inför verksamhetsberättelsen och kom faktiskt fram till att bara jag besökt över 40 olika ställen. Till det kommer också andra DHR:are som varit ute och informerat. Det har då inte bara varit DHR:s lokalavdelningar utan även kommuner och andra intressegrupper.

Ett bestående intryck bland medlemmarna har varit stor förväntan. Från politiker och tjänstemannahåll däremot möts man ofta av en skeptisk attityd. Hur ska det här gå? och hur ska ni klara det här? Man väljer att i första hand se svårigheter och oöverstigliga hinder.

Förvisso är många av oss ovana vid att ta tag i vår egen situation. Vi är oftast uppväxta och uppfostrade så. Jag menar, att man istället kunde se möjligheter till en ny utveckling och resonerat som så, att nu har vi möjlighet att tillsammans göra något bra av det här.

LIVSKVALITETEN ÖKAR

Många av oss har haft starka anhängare som har stöttat oss. Man orkar kanske inte heller i längden stänga sin panna blodig. Detta har lett till att vi kanske resignerat, anpassat oss och valt att göra avkall på många viktiga behov. Erfarenheten visar att livskvaliteten för dem som har personlig assistans har ökat betydligt.

En negativ effekt av LSS har visat sig, och det är bekymmersamt. I många kommuner, däribland Stockholm, får

man beskedet att man helt enkelt är tvungen att söka personlig assistansersättning. Man har inget val.

Människor med en hyfsad boendeservice-tillvaro får plötsligt beskedet att denna grundmöjlighet inte längre existerar. Man kastas ut i en ovan arbetsledarroll som man inte vet något om. Anledningen är givetvis att kommunerna vill flytta så mycket av det ekonomiska ansvaret till försäkringskassorna. Man har då tydligen valt att bortse från den 9 paragrafen punkt 8 i LSS, nämligen rätten till bostad med särskild service.

DET NYA MÅSTE FÅ CHANS ATT VÄXA

Jag tror att allt det här nya måste få en chans att växa fram. Vi är inte stöpta i samma form. En del vill kanske inte ha personlig assistans. Andra som bor med boendeservice är kanske över 65 år och därmed inte är berättigade till personlig assistans. De måste kunna känna tryggheten i att få behålla den assistans de nu har.

— Hur ser man bland medlemmar på koo-

perativ, enskild firma respektive kommunen som administrativ lösning?

— Jag tror att många tycker det låter väldigt krångligt det här med kooperativ och enskild firma. Därför tror jag att de flesta inledningsvis kommer att anlita kommunen som administratör. Dessvärre måste jag nog säga, som ett dåligt betyg åt kommunerna, att det hela snart kommer att svänga radikalt. Fler kommer att välja alternativen kooperativ eller enskild firma som effektivaste lösningen. Det verkar som vi är lite längre framme i den här utvecklingen i storstäderna.

— Kan privatekonomiska aspekter eller tex dåligt ansvarstagande som arbetsledare ge skeptikerna vatten på sin kvarn så att säga? Vad var det vi sa?

ANSTÄLLNING AV ANHÖRIGA

— Jag tycker det är synd att det inte lagstiftningsmässigt finns något som styr anhöriganställning. En viss självreglering existerar ju. Ingen människa kan ju arbeta 24 timmar om dygnet.

Vi vet ju att anställningsförhållanden med anhöriga kan skapa svåra bindningar.

— STIL:s ideologi om medborgerliga rättigheter, men samtidigt ansvar till individen är ju för många lite kontroversiell. Tror du att man kan "sälja" den ideologin även i framtiden?

VI MÅSTE BLI MER PÅ HUGGET

— Det är inget snack om STIL:s roll som spjutspets i debatten. Vi måste bli tydligare och mer på hugget i de traditionella handikappförbunden. Å andra sidan tycker jag att STIL i ett tidigt skede, med behov av att profilera sig, snarare sparkade på den som redan låg än stöttade. Jag kan i alla fall inte förlika mig med STIL:s "mönsterkryppling". Jag är övertygad om att vi snarare måste få med oss så många som möjligt istället för att vända oss emot folk. Det gäller att få människor att känna igen sig.

ROLAND EWERS*

VIKTIGA STUNDER I LIVET OBEROENDE PÅ TOA

Clos o mat tvättar, torkar och renar. Den som har svårt att klara intimhygien kan sköta sig själv med **Clos o mat**.

Clos o mat är effektiv, hygienisk och behaglig. Ett lätt tryck med armbågen, handen eller foten och man klarar lätt den dagliga intimhygien.

Clos o mat är överlägsen alla andra liknande hjälpmedel genom att den viktiga duschen kommer takt underifrån. Den renduschar med varmvatten och torkningen sker med varmluft.

Godkänd för bostadsanpassningsbidrag.

Förebygger och lindrar yttre analbesvär.

Ersätter paperstorkningen.

Renduschar och torkar torrt.

Rekommenderas av läkare.

Finns i moderna färger.

Mer än 6 000 **Clos o mat** finns installerade i Sverige!

BUSCK & CO. AB ETABL. 1928

Box 14021, 400 20 Göteborg. Telefon 031-87 09 00

Danmark, Herlev: Finland, Helsingfors: Norge, Oslo:
Botved Plejeudstyr Inva Apuväline oy Kebo Care

clos o mat

Jag vill veta mer om den toa som verkligen fungerar för rörelsehindrade:

Sänd broschyr snarast till:

Namn

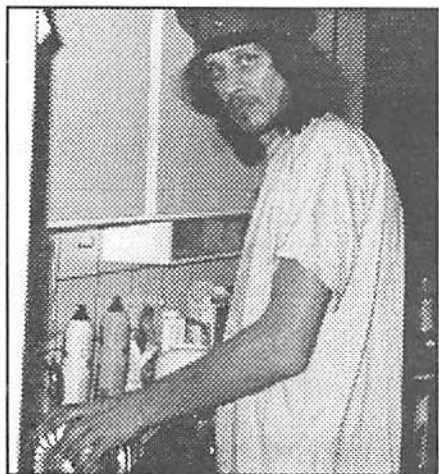
Adress

Postadress

"Petermodellen"

– en modell för ställföreträdande arbetsledarskap

Peter körde färdtjänst i nästan 10 år under åttiotalet. Han var tillsammans med en tjej som körde rullstol och började arbeta som personlig assistent i STIL:s regi 1991. Nu har Peter utvecklat sina tjänster till att även omfatta arbetsledarsysslor. På STIL kallar man denna än så länge ganska blygsamma verksamhet för "Petermodellen"

Peter låter lite stolt när jag ringer upp och vill ha en intervju om "Petermodellen". Jag undrar helt enkelt hur den fungerar.

– Ja det hela började ganska slumpartat med att jag tog över efter en assistent. Hon hade skött denna syssla åt en

arbetsledare, som av olika anledningar inte klarade uppgiften. Nu sköter jag arbetsledarskapet åt två personer och har ett tilläggskontrakt med STIL.

I STIL:s ideologi är ju det egna ansvaret en viktig princip, hur ser du på det?

– Här handlar det om människor som fortfarande vill ha personlig assistans i STIL-regi men som alldeles uppenbart av olika anledningar inte klarar av arbetsledaruppgiften. Jag skulle aldrig utföra detta arbete om jag misstänkte att det kunde bero på lättja eller om jag hade anledning att tro att den jag arbetar för skulle klara dessa sysslor själv.

– Vad gör du konkret?

– Jag tar över arbetsledarsysslorna: annonserar efter assistenter, rekryterar eller avskedar, schemalägger och fyl-

ler i timrapporter och jag håller kontakten med STIL:s kansli.

– Gör du det själv, eller medverkar din uppdragsgivare?

– Oftast gör vi det i samarbete. Jag vill poängtera att jag inte är någon entreprenör. Jag fyller ett akut befintligt behov. Ett stort problem är just definitionen av mitt arbete. Ibland kan jag känna att jag skulle kunna ta över hela min uppdragsgivares liv. Det är också svårt att avgränsa mitt ansvar. Ibland korsar mina sysslor de uppgifter som åligger tex god man eller anhöriga. Jag skulle nog önska att STIL utarbetade någon form av definition för hur denna roll som ställföreträdande arbetsledare ska fungera.

ROLAND EWERS*

Bil säljes

Chevi Van 89-års modell, ca 4000 mil.

Rikt utrustad med bla takförhöjning (ståhöjd 173 cm), el. växlad automatlåda, farthållare, elbackspeglar, backvarnare, elfönsterhissar, Recarostolar, centrallås, hiss med sidodörr som öppnas elektriskt. Elektrisk fastlåsning för permobil finns. Handreglage för gas, broms (med extra servo), blinkers, vindrutetorkare samt hel och halvljus.

Säljes på grund av att vissa moment har blivit omöjliga att utföra utan assistans.

Pris endast 120.000 kr

Är du intresserad kan du höra av dig till: **Alberto Vargas Tel: 08/94 91 73**

Hembesök – fotvård endast 175:-

utföres av fotvårdsspecialist/
undersköterska

Medlem i Svenska Zonterapeuters
Riksförbund

Ring nu och boka tid!

Marie-Louise Wänstrand
08/19 20 67 (tel.svarare)

LSS

Som pionjär på brukarmakt inom personlig assistans har STIL tagit fram sin modell, där brukare av **personlig assistans** bildar kooperativ och sköter sin assistans i egen regi. Sedan 1987 har STIL utbildat över 200 personer som arbetsledare för sina assistenter och hjälpt andra att starta egna kooperativ i olika delar av landet. Genom vårt banbrytande initiativ och politiska arbete har vi skapat förutsättningarna för den personliga assistansersättningen som är en del av den nya lagen LSS, Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade. En rättighetslag som träder i kraft 94-01 01. Du kommer då att få rätt att själv bestämma vem Du vill ha att assistera dig. Om du vill gripa chansen som LSS ger bör Du förbereda Dig. STIL erbjuder nu därför:

STIL:s ARBETSLEDARUTBILDNING

I vår kurs lär vi ut hur man fastställer sitt assistansbehov och förhandlar med kommunen och försäkringskassan samt hur man rekryterar, utbildar, anvisar och schemalägger sina egna personliga assistenter. Vi vänder oss till brukare av hemtjänst, boendeservice och dylikt som inte är nöjda med dessa tjänsters kvalitet och funderar över att själva ta ansvar för sin personliga assistans.

Efter kursen kan Du välja att bli arbetsledare i STIL, bara använda STIL:s administrativa service eller skapa Din egen lösning.

FÖRBERED DIG NU!

Är Du intresserad, ring och anmäl Dig eller kontakta oss för mer info. Kursen är på 7 kvällar, kostar ~~250~~ ⁵⁰⁰ kr och hålls i STIL:s lokaler.

STIL, Stockholmskooperativet för Independent Living

Bondegatan 39

116 33 STOCKHOLM

Tel 08.640 81 10

Fax 08.641 67 10

VAR SÅ GOD!

Vi fick ju allting då, eller hur? Det var ju så det var. Vi bara fick, helt enkelt. Vi behövde inte ens fråga. Jag minns tex hur stolt jag var när jag fick mitt personnummer. Plötsligt hade jag bara ett. Ett långt nummer som jag ivrigt nötte in och glatt rabblade upp på beställning.

Sen fick vi ju pension, inte full till en början. Men vi gick ju fortfarande i skolan och bodde och åt gratis, så det var en bra veckopeng.

Vi fick resebidrag också. Så att vi kunde resa hem och hälsa på föräldrarna. En gång i månaden. Men vem gjorde det. Det var ju bara pengar som fanns att hämta. Som sjuttonåring levde man livet. Vem hade behov av att träffa föräldrarna en gång i månaden. Varför inte fuska lite? Sälja biljetten, stanna kvar i stan och rumla istället.

Det var en sorgers dag, den dagen jag inte fick. Det var den dagen institutionsläkaren beslöt att jag inte kunde köra trehjulig moped. Katastrof!

Men sen fick jag bil, och så fick jag lägenhet, och så fick jag... Nej vänta. Hur var det nu egentligen? Var det inte då jag för första gången lärde mig ta ansvar? Eller var det fusk igen? Eller hur var det?

Jag vill minnas att det var någon form av moment 22. För att få bidrag till bil skulle man kunna visa att man behövde den mellan arbete och hem eller mellan skola och hem. För att få ett arbete, vilket inte var troligt, behövde man också bil då det nästan inte fanns någon färdtjänst. Eftersom man bodde på skolan, hade man ju inte behov av bil! Vilken rävsax!

Det lilla knepet var att man flyttade till ett sk ungdomshotell. Hemkommunen var skyldig att betala hyran. Det var inte ens anpassat för funktionshindrade. Men det gick med nöd och näppe. Men än sen, man fick ju bil, man fick bostad och man fick full pension – och man fick ansvar på kuppen.

Vi började röra oss på stan också. Folk fick upp ögonen på oss. Då fick vi också. Man fick en krona till glass här, och en krona till glass där. Bortskämda som vi var, hittade vi snabbt på fyndiga svar på den "godhet" som mötte oss. Jag lärde mig tex att fräckt säga: Jag tar inte emot under hundralappen. Skulle någon hala upp en sådan var det givetvis en tillgång i kassan.

Jag slutade med detta en dag efter ett hastigt möte med en dam på Odenplan. Hon var så att säga ett "hopplöst" fall, någonstans mellan åttio och döden.

Illustration: Jenny Gustavsson Ewers

Hon räckte mig en skinande enkrona och jag rabblade min läxa. Till min stora förvåning drog hon tillbaka handen, log, tittade mig piggt i ögonen och sa: – Det är bra! Sen försvann hon. – Jag fick mig en bra funderare.

När vi gick på biografer, museer och nöjesevenemang fick vi. På isstadion tex tror jag det var AIK och Djurgårn som bjöd på entrén, och Lions Club bjöd på kaffe, läsk, korv och masarin i pauserna.

I folkets park i hemkommunen hade vi räknat ut hur många från byn som gratis kunde ledsaga min rullstol förbi den leende intet ont anande vakten. Därefter gick jag och en person under någon förevändning ut igen, bara för att efter en stund återvända med en ny "kull". På det sättet kunde hela bygöng-planka in.

Döm om min förvåning och heliga ilska när jag första gången tvingades betala. Jag minns inte när och var det var, men kvinnan i kassan hade mage att avkräva mig entréavgift. Min assistent gick däremot in gratis. Senare insåg jag, inte helt utan smärta vilken fantastisk upprättelse denna lilla revolutionerande händelse var.

En presentation av medlemmar

STIL:s nya styrelse består av en del gamla rävar, men också av helt nya några frågor om bakgrund, nuläge och framtid. Vi hoppas kunna presentera

Helena Karnström*

Ledamot

Medlem i STIL sedan 84

Antal assistanstimmar 24 timmar/dygn
+ 20 extra timmar i veckan

- Har du lämnat din ansökan till försäkringskassan om personlig assistans enligt Lass?

- Ja

- När LSS trädde i kraft innebar det också att STIL hamnade i ett nytt skede. Hur ser du på den nya situationen och hur går det med STIL:s ideologi?

Jag tror att vi kommer att behöva mer resurser nu. Kraven på oss kommer att öka. Vi vet ju tex inte hur det här med processassistans kommer att utveckla sig i framtiden. Folk på kansliet måste framför allt vara serviceinriktade. En annan mycket viktig del är att stöd och råddavdelningen fungerar bra och det tycker jag att den börjar göra nu. Eva Gjerdén vickar ju fn för mig och jag hoppas att hon kan fortsätta och arbeta även när jag är tillbaka.

Sen hoppas jag på ett bra avtal. Just nu vet vi inte om vi kommer att få 176 kr/timme i framtiden och vi vet inte hur debiteringen kommer ske.

Ideologiskt tror jag att det är viktigt att se till så att så många som möjligt får tillgång till personlig assistans, men det är också viktigt att varje medlem ska ta sitt ansvar så långt möjligt. Annars är det ju ingen mening med att vara med i STIL. Å andra sidan, hur ska man ställa sig till frågor om olika funk-

tionshinder och hur de påverkar varje persons möjligheter att ta sitt ansvar. Det är en svår problematik som vi måste diskutera i framtiden.

Jag tycker i alla fall att det är viktigt att vi inte bara är ett företag eller kooperativ utan att vi verkligen för fram vår ideologi.

- Vill du berätta om någon speciell episod som präglat dig som person med funktionshinder.

- Det är ju lätt att falla tillbaka, känna sina begränsningar och säga till sig själv att man ju i alla fall är handikappad. En av de viktigaste händelserna i mitt liv då jag verkligen kände motsatsen var när jag skulle föda barn. Det var första gången jag var på sjukhus och mitt funktionshinder inte var anledningen. Jag skulle bli mor som vilken annan blivande mamma som helst.

Björn Thorén*

Ledamot

Medlem i STIL sedan 1990

Antal assistanstimmar: 60 timmar/vecka

- Har du lämnat ansökan till försäkringskassan om personlig assistans enligt Lass?

- Ja, men det är inte klart ännu. Jag vill fördubbla antalet timmar och i ett muntligt besked från kassan tycker man det låter rimligt.

- Dublev nyligen invald i STIL:s styrelse, hur känns det?

- Det känns bra. Det känns också ansvarsfullt och stimulerande. Det är ju väldigt mycket som händer just nu, och har hänt under den korta tid som jag har suttit. Vi har väl inte hunnit ta några direkt drastiska beslut sen jag blev invald.

- När LSS trädde i kraft innebar det också att STIL hamnade i ett nytt skede. Hur ser du på den nya situationen och hur går det med STIL:s ideologi?

- Jag ser en möjlighet till att vi kan bli bättre. Konkurrens bidrar ju ofta till att man skärper till sig. Men jag kan också se faror. Det är viktigt att ha med ideologin i framtiden. STIL får inte bara bli ett konsultföretag.

- Vill du berätta om någon speciell episod som präglat dig som person med funktionshinder.

- Jag gick först i vanlig grundskola och kom först senare, i Skärholmen, i kontakt med funktionshindrade. Det blev något av en chock. Det var människor

av några na i styrelsen

prövade förmågor. Här presenterar vi några av dem med
era de som inte kom med här i följande nummer.

som hela sitt liv blivit hunsade på institutioner.

I slutet av sjuttiotalet vägrades jag tillträde till kinaarestaurangen i Skärholmén. Tio år senare blev jag mycket väl bemött, men för ett år sen vägrades jag åter igen tillträde till samma restaurang. Jag tror att det speglar attitydförändringarna i samhället och därför är det viktigt att vi just nu får rättighetslagar typ LSS. Det kommer att bli en hård kamp i framtiden.

Lars Muthas*

Suppleant

Medlem i STIL sedan 93

Antal assistanstimmar 15 timmar/vecka

– Har du lämnat ansökan till försäkringskassan om personlig assistans enligt

Lass?

– Ja och jag har nu blivit beviljad 8 timmar/dag

– Du blev nyligen invald i STIL:s styrelse, hur känns det?

– Jag har dessvärre inte kunnat delta så mycket i styrelsearbetet. Anledningen är att jag just flyttat och detta i kombination med kylan och vintern har drabbat min kropp, men annars tycker jag att det är bra och vill gärna fortsätta.

– När LSS trädde i kraft innebar det också att STIL hamnade i ett nytt skede. Hur ser du på den nya situationen?

– Jag vet nog inte var det innebär för STIL. En sak tror jag dock och det är att många kommer gå ur STIL och bilda eget. Det kommer nog dessvärre för många mest handla om timmar och pengar, och ideologin kommer i bakgrunden. Samtidigt kanske den nya situationen kan vara en vitaminspruta för STIL. Att tänka i nya banor.

– Vill du berätta om någon speciell episod som präglat dig som person med funktionshinder.

– Jag minns en liten händelse som kanske inte har präglat mig direkt, men som är ganska rolig. Det var i Nyköping. En man steg fram till mig och frågade: Polio? – Nej Muthas, svarade jag. Varpå mannen förmodligen väl hemkommen förgäves slog i FASS efter denna nya mystiska sjukdom.

Stefan Käll*

Ledamot

Medlem i STIL sedan 1990

Antal assistanstimmar 25 timmar i veckan

– Har du lämnat ansökan till försäkringskassan om personlig assistans enligt Lass?

– Ja, men jag har ännu inte fått besked

– Du blev nyligen invald i STIL:s styrelse, hur känns det?

– Bra, förtroendeingivande. Vi har en bra sammansättning nu och vi har en klart uttalad målsättning för vårt arbete. Jag ser fram emot nya duster och nya uppdrag.

– När LSS trädde i kraft innebar det också att STIL hamnade i ett nytt skede. Hur ser du på den nya situationen och hur går det med STIL:s ideologi?

– Mycket positivt. Det har ju visat sig att vi har föregått i arbetet med att genomdriva den nya lagen och också i arbetet med att få den att fungera i praktiken.

Jag tror i och för sig att det kommer vara enklast att i framtiden "sälja" STIL som ett konsultföretag. Å andra sidan grundar sig lagen på samma ideologiska grundtänkande som vi har i STIL. Nämligen individens rätt och ansvar. Eftersom ansvaret flyttas över från samhället till individen är det också lättare för STIL att marknadsföra ideologin direkt gentemot individen. Vi behöver och ska inte gå omvägen via textresseorganisationer.

– Vill du berätta om någon speciell episod som präglat dig som person med funktionshinder.

– Jag minns från Eugeniahemmet. När det kom "fint" besök av herrar från skolöverstyrelsen och vi skulle förevisas som objekt. Som exempel på att allt fungerade. Jag råkade nästan alltid bli "utställningsföremål". Alla frågor från de fina herrarna besvarades av lärarinnan över huvudet på mig. Ungefär som om jag inte kunde tala. Det lärde mig tidigt vad jag hade att kämpa emot när det gäller attityder och hur man ska bete sig mot andra och undvika fördomar.

Verena Ziswiler*

Ledamot

Medlem i STIL sedan 93

Antal assistanstimmar 138 timmar per vecka

– Har du lämnat ansökan till försäkringskassan om personlig assistans enligt Lass?

– Ja, men jag har bara fått ett förhandsbesked än så länge. Enligt detta kommer jag få behålla mina timmar.

– Dublev nyligen invald i STIL:s styrelse, hur känns det?

– Bra. Det är lite jobb men både roligt och nyttigt.

– När LSS trädde i kraft innebar det också att STIL hamnade i ett nytt skede. Hur ser du på den nya situationen och hur går det med STIL:s ideologi?

– Det är fortfarande många frågetecken som måste rätas ut. Vi i STIL måste nu arbeta hårt så att den nya lagen inte får motsatt verkan och istället leder till försämringar för oss.

Vi måste också se till att de nya medlemmar som rekryteras också arbetar aktivt i föreningen och inte bara använder den administrativa servicen.

Jag tror att vi måste skilja mellan det ideologiska arbetet och det mer servicebetonade konsultarbetet.

– Vill du berätta om någon speciell episod som präglat dig som person med funktionshinder.

– Jag kan inte komma på någon speciell situation. Jag har ju bara kört stol i fyra år, men upptäckte snabbt att folk klappar mig på axeln och pratar över huvudet på mig.

Jamie Bolling*

Ledamot

Medlem i STIL sedan sommaren 93

Antal assistanstimmar 24 timmar/vecka

– Har du lämnat ansökan till försäkringskassan om personlig assistans enligt Lass?

– Ja, men jag har ännu inte fått svar.

– Dublev nyligen invald i STIL:s styrelse, hur känns det?

– Det känns roligt. Det är en tid då det händer väldigt mycket. Det är spännande att vara med och hjälpa till.

– När LSS trädde i kraft innebar det också att STIL hamnade i ett nytt skede. Hur ser du på den nya situationen och hur går det med STIL:s ideologi?

– Det är en väldigt osäker situation tycker jag. Det kanske till och med handlar om STIL:s fortsatta existens.

Man kan se på STIL på olika sätt. STIL har en viktig roll som central förhand-

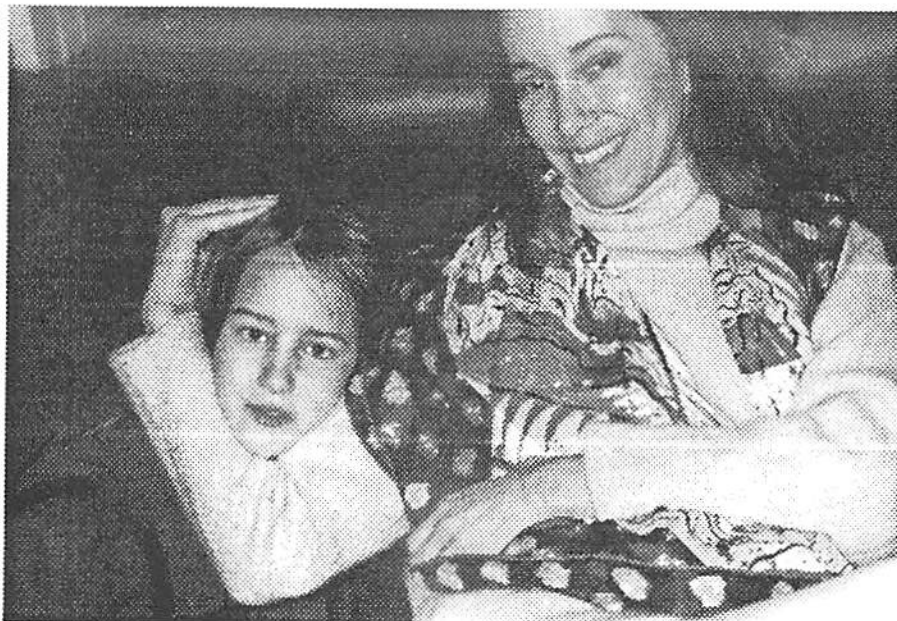
lare med myndigheter. Men som kooperativ och administratör tror jag att uppgiften kommer att bli för stor. Det blir för mycket arbete.

– Jag är ju schweishisk/amerikanska från början och råkade ut för en olycka här i Sverige för tre år sedan. Jag är alltså ganska obekant med svenska förhållanden. Så mycket har jag förstått. Man måste kämpa hela tiden. Jag har tex i ett halvår ansökt om en privathandikapparkering där jag bor, bara för att upptäcka att den, när den väl blir verklighet, alltid är upptagen av andra med funktionshinder.

Den gemensamma ideologiska kampen är viktig och det känns bra att ha en organisation som STIL runt sig. Att få råd och tips eller bara att prata med människor i samma situation.

– Vill du berätta om någon speciell episod som präglat dig som person med funktionshinder.

– För mig var bemötandet efter olyckan betydelsefullt på olika sätt. Man sa att vi kommer att ta hand om dig, och att allt kommer att gå bra. Men sen var det det här med pengar. Jag har ju inte någon möjlighet att jämföra med hur det skulle ha varit om jag var i samma situation i USA eller Schweiz. Sverige är ju ett välfärdsland. Det fanns en beredskap för rehabilitering och Rekryteringsgruppens insats betydde mycket för mig. Det var ett bra stöd med både STIL och Rekryteringsgruppen.

...om skröppel

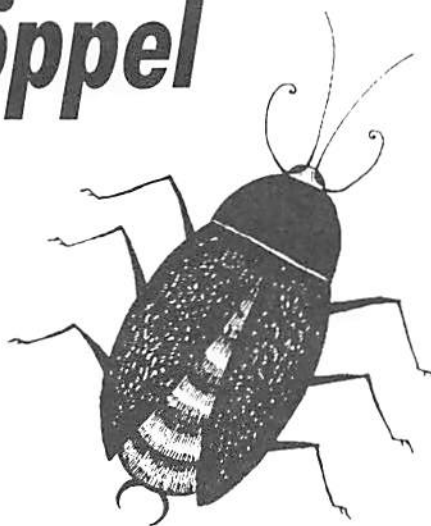
"Skröppel på vita duken" lyder rubriken på en filmanmälan i rekryterings-gruppens tidning KICK nr 4/93. Det får mig att reagera. I intressetidningar för människor med funktionshinder är det vanligt att personer presenteras med namn och diagnos på funktionshinder. Det kanske är logiskt eftersom det troligtvis speglar en tendens i det moderna västerländska samhället. Man identifierar sig med sin grupptillhörighet, tex yrke eller arbetsplats.

När man blir tillfrågad vem man är, och svarar med sitt namn, får man oftast följdfrågan var man arbetar, eller vad man sysslar med. Man anger en tillhörighet till någon form av organisation, och stärker på det sättet sin identitet. Detta är en effekt av ändrade sociala strukturer. Bysamhället där idividens roll var klart markerad är passerat. Familjen har inte heller samma sociala betydelse. 70% av hushållen i Stockholm tex beräknas vara enperson-hushåll.

Drömfabriken i Hoollywood, som alltid på något sätt speglar samtiden, insåg för några år sedan att Western-genren inte längre drog publik. En del av anledningen, ansåg man, var att hjälten, med vilken man skulle identifiera sig, oftast var en stark individ. En ensamvarg. En trapper sig själv nog. Identifikationen fungerade inte längre.

Istället lanserade man polis- och spionfilmer där hjälten fortfarande var en stark individ men nu knuten till någon form av organisation. James Bond kunde tex säga: – My name is Bond, men siffrorna 007 var minst lika viktiga för identifikationen, och de angav hans tillhörighet till organisationen – nämligen den brittiska säkerhetstjänsten.

Är det så, för att knyta tillbaka till inled-

Jag bad min hustru illustrera vad hon asocierade till när hon hörde ordet skröppel. Jag blev nog lite chockad först när jag fick se bilden. Hon asocierade ordet med ohyra...

Detta leder åtminstone mig till eftertanke. Hur påverkas vår omgivning av våra slanguttryck och interna specialtermer och hur påverkas vi själva? Kan vi ändra vår attityd till oss själva helt enkelt genom att ändra vårt språkbruk.

Ser jag annorlunda på mig själv bara för att jag säger att jag har ett funktionshinder istället för att jag säger att jag är handikappad, eller spelar det inte någon roll.

Vi vill i STILETTEN få igång en debatt om dessa frågor. Som en något tillspetsad start frågade vi ett antal personer vad dom asocierade till ordet skröppel.

ningen, att det faktum att många människor med funktionshinder saknar arbete och därför identifierar sig till gruppen just i egenskap av funktionshindrade? Och är inte detta ett hinder i sig, för förändring och delaktighet i det omgivande samhället?

ROLAND EWERS*

WENCHE WILLUMSEN*,
OMBUDSMAN PÅ DHR:

Skröppel det är en sår som du och jag. Jag brukar använda det uttrycket skämtsam ibland i interna led. Jag tycker inte det skadar att man skämtar om det.

JENNY GUSTAVSSON EWERS,
ILLUSTRATÖR:

Se ovan och omslag.

BJÖRN JIDÉUS,
VERKSAMHETSLEDARE PÅ STIL

Jag har aldrig hört det uttrycket förut. Jag tänker på ordet skröplig, som tex gammal och skröplig.

JAMIE BOLLING*,
STYRELSELEDAMOT I STIL, INVANDRAD FRÅN USA OCH SCHWEIZ.

Jag känner inte till det uttrycket. Jag asocierar till engelskans cripple och då blir det en negativ tanke.

PETER ANDERSSON*,
REDAKTÖR PÅ TIDNINGEN KICK

Jag tänker på vilken som helst som är handikappad, men jag brukar nog bara använda det om de som har samma handikapp som jag, ryggmärgsskadade. Det finns många andra ord för att beskriva handikappade.

PELLE KÖLHED*,
ORDFÖRANDE I REKRYTERINGSGRUPPEN

Det är ett självvironiskt sätt att se på sin egen grupp. Jag tycker ibland att man ser för högtidligt på att man ska bli respekterad med sitt handikapp. Jag tycker att man ska bli respekterad, men för den skull inte omhuldad. Jag tycker att skröppel är ett bra uttryck för att bli av med den där omhuldningen. Jag vill bli behandlad som en vanlig människa.

HELENA KARNSTRÖM*,
STYRELSEMEDLEM. ARBETAR MED STÖD -OCH -RÅDFRÅGOR PÅ STIL:S KANSLI

Jag använder inte det ordet. När jag var yngre använde jag mig av sådana självvironiska uttryck, kanske för att ännu mer förstärka att man faktiskt kunde skämta med mig. Nu tycker jag att det var ganska dumt.

DEBATT

Att köra rullstol eller att vara handikappad

Att man med ett visst språkbruk kan ändra på attityder till saker och ting är väl ganska tydligt. Det ser vi ju exempel på varje dag i reklam och massmedia, men kan man genom att medvetet ändra sitt språkbruk också ändra attityden till sig själv?

Växer min jagkänsla och min självtillit om jag säger att jag har ett funktionshinder, eller att jag kör rullstol istället för att säga att jag rullstolsburen, rullstolsbunden eller att jag är handikappad?

Jag har sedan många år anlitat allmänheten, dvs mannen eller kvinnan på gatan som en slags obetald personlig assistent. Det har mest rört sig om att be om hjälp med att ta ut eller in rullstolen ur bagaget i bilen, eller att be någon komma ut och expediera mig från någon butik. Små handräckningar som snarare tolkats som ett avbrott i tristessen än som något betungande.

Denna metod förutsätter självklart en verbal förmåga eftersom man snabbt måste förklara situationen för en helt obekant människa. Jag har då alltid presenterat mig som handikappad eftersom jag förstått att det för de flesta är ett vedertaget begrepp.

Jag tycker inte själv att jag identifierar mig med ordet handikappad och män-

niskor i min omgivning har, ofta på ett ganska lustigt sätt bekräftat det. Min fru har understrukit det vid ett flertal tillfällen och tex vägrat att be någon komma ut och tala med mig i bilen. Anledningen är att hon helt enkelt inte vill presentera mig på det sättet.

Då språkbruket ingår som en viktig del i STIL:s ideologi, och eftersom jag arbetar med föreningens språkrör, har jag försökt använda andra ord. Det kändes till en början konstlat och ovant men efterhand mer självklart.

Att säga: jag är handikappad, är rent språkligt passivt i sig själv. Att däremot säga att man kör rullstol, vilket är både begripligt och beskrivande och dessutom talar om aktivitet och leder till konstruktiva associationer, är anser jag, att föredra.

Svårare är det att hantera ord som funktionshinder och jag tror att anledningen är att det ordet är en fortsättning på en kedja som beskriver ett tillstånd eller en status med negativa förtecken. Ord som krympling, vanför, invalid, handikappad osv. Ord som bytts ut i takt med förändringar i samhället, snarare än att bana väg för förändrade attityder.

Roland Ewers*

Så säger man på Svenska språknämnden

Ulla Clausén på Svenska Språknämnden som aldrig hört ordet "skröppel" säger så här:

Det är ju lika dant på det här området som på många andra. Ord förslits och man byter ut dem, men det är ju inte så att verkligheten förändras på något sätt för det. Å andra sidan tycker jag att många av de nya orden är bättre. Ta tex rullstolsburen istället för rullstolsbunden.

De äldre orden är ofta förknippade med attityder och fördomar. Inom fångvård och mentalvård byts ofta ord och uttryck ut och det är väl för att det är speciellt tabubelagt och att man vill komma ifrån en äldre syn på just dessa områden. I vissa fall är det nog rädsla. En del nya ord är bra, andra är mindre lyckade.

För att gå tillbaka till din fråga, så tycker jag att ordet hörselskadad istället för döv är en bra ersättning. Det stämmer bättre överens med verkligheten eftersom de flesta inte är totalt döva utan har hörsel i olika grad.

Ordet diabetes, som är det vetenskapliga begreppet, stämmer bättre än sockersjuk, som kan kännas belastande, och bättre eftersom det används i omvärlden. Canser för att ta ett annat exempel är bättre än kräfta som kan kännas skrämmande för många.

Ulla Clausén vågade inte svara på min fråga om hon tror att man kan tvinga sig själv att ändra sin egen attityd genom ett annat språkbruk.

Roland Ewers*

DU

Som tycker att STILETTEN inte skriver om dom problem som Du tycker är viktiga eller Du som tycker att den är tam eller tråkig eller Du som kanske tycker att den mest är ett forum för inbördes beundran. SKRIV eller hör av dig på något annat sätt!

Klara trappan och bo kvar!

©-märkt, kontrollerad säkerhet.

Med en trapphiss från Kalea klarar du trapporna och kan bo kvar hemma! De bekvämare och säkra Kaleahissarna är lätta att installera, både i raka och svängda trappor. Skicka in kupongen så berättar vi mera!

KALEA

Kalea Specialhissar AB A. Odhners gata 17
421 30 Västra Frölunda. Telefon 031-49 04 40.

Namn:

Postadress:

Postnummer:Ort:

Telefon:

STILETTEN

Denna annonsplats

kostar endast 600:-

Helsida i
STILETTEN kostar 1.800:-
halvsida 1.000:-
och åttondel 400:-

Vi förutsätter heloriginal,
men kan även erbjuda Dig
originalarbete.
Ring: 0340.26460

Värk?

Din sovställning är viktigare
än Du tror.

Huvudvärk Stel nacke

Spänningar i nackmuskeln för-
värras av en felaktig sovställning
och kan vara orsaken till
spänningshuvudvärk. Om
nacken inte får ett riktigt
stöd kan den utsättas för
töjning och belastning
under sömnen med
värk och stelhet som
följd.

Ryggsmärter

Ryggsbesvär är den van-
ligaste folksjukdomen.
Smärtan och stelheten
förvärras ofta under
nattens "vila", särskilt
om ryggraden tvingas till
en onaturlig ställning.

Höftledssmärter

Vid irritationer i och runt höftle-
den kan en för hård madrass
orsaka avsevärd smärta.

Knäsmärter

Retningsställand i och runt knä-
leden kan ge stor känslighet för
tryck och beröring. Madrassen
måste vara försam nog att ge efter
även vid lätt punktbelastning.

Muskelvärk- Fibromyalgi

En felaktig sovställning är
ansträngande för muskulaturen
och kan förvärra smärtför-
nimmelsen.

Värk i armen

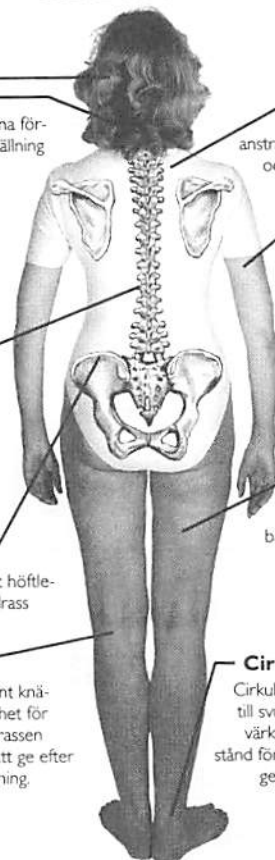
Smärtor, domningar och
stickningar i armen och
händen är vanligen
orsakade av inflamma-
tioner i nackens nerv-
banor. De förvärras
om nacken eller armen
utsätts för en felaktig
sovställning.

Ischias

Ischias-smärter, som
löper ner utmed lårets
baksida och vaden till foten,
kan hålla i sig i flera
månader. En belastan-
de sovställning för-
sämras tillståndet.

Cirkulationsstörningar

Cirkulationsstörningar leder ofta
till svullna fötter och vader med
värk och domningar. Dessa till-
stånd förvärras om inte madrassen
ger efter och avlastar trycket
mot vaden och hälen.

En spänningsfri vila är avgörande för Din hälsa.

**Tempur®-Madrassen och
Tempur®-Sovkudden formar sig efter kroppen
och ger optimal tryckavlastning med
högsta sovkomfort.**

Visade i TV i
"Sköna Söndag" och
"Bortom 2000"

Rekommenderas och säljs i Sverige nu av
över 1000 sjukgymnaster, läkare,
chiropraktorer, naprapater och massörer.

**Prova Tempur®-Madrassen i
30 dagar med full returrätt.**

☐ JA, jag önskar information om TEMPUR och lista över
försäljningsställen i min närhet.

Namn:

Adress:

Tel:

STILETTEN

Sänd kupongen till Fagerdala Industri AB, 139 22 Värmdö.

Ring: 020-45 22 22. (Kostar endast en markering).

NOTERAT, TYCKT, TÄNKT OCH KLIPPT

EU OCH FUNKTIONSHINDER

Ska vi rösta ja eller nej till EU? Jag vet inte. Jag försöker lära mig mer och går på seminarier. Mest tycker jag nog att Margareta Persson, ordföranden i handikappförbundens samorganisation, har gett. Hon var först positiv, men nu när hon vet mer, har hon blivit negativ. Hon menar att EU ställer för stora krav på inköparen. Det är stor risk att landstingen köper en rullstol som är billig istället för att den är bra.

EU finns ju till bla för att stärka ekonomierna och det krävs starka ekonomier för att genomföra kostsamma reformer, samtidigt är jag rädd för den syn på funktionshinder som är vanlig i EU. Om vi inte är med i EU, kan vi inte vara med och bestämma men reglerna binder oss ändå.

MAJLIS BERG*

KANSLINYHETER

EVA GJERDÉN* FRÅN MALMÖ OCH FD MIL – VIKARIERAR NU PÅ STIL

Hej Eva

Det har hänt en hel del sen jag var nere i Malmö och intervjuade dig och Yvonne. Du bor numera inneboende hos Helena Karnström här i Stockholm och du vikarierar sedan 1 februari för henne på STIL:s kansli. Du är numera också STIL-medlem. Berätta!

– Det började med att vi satt hemma hos Helena och pratade. Hon frågade då om jag inte skulle flytta upp till Stockholm, och på den vägen är det.

Situationen i Malmö är den att vi drog åt helt olika håll. MIL finns inte längre. Istället har man bildat aktiebolag och

fungerar som en slags samarbetspartner till kommunen. Personligen håller jag hårt på IL-ideologin, det är jätteviktigt.

Jag har fortfarande min lägenhet kvar i Malmö, men står i kö här nu, så är det något som kan tipsa om en 4:a, hör av er!

Kanske det beror på LSS, men de 24 assistanstimmar per dygn jag efter två års kamp i Malmö fick igenom (unik där nere), godtogs efter en kvarts möte med utredarna här i Stockholm.

– Nu vikarierar du på kansliet och arbetar med stöd och rådfrågor. Hur känns det?

– Det är jättekul. Det händer så mycket hela tiden. Jag arbetar här tre dagar i veckan men jag märker att jag skulle kunna vara här det tredubbla. Så mycket arbete är det. Telefonerna ringer i ett. De flesta vill ju givetvis ha svar på frågor om LSS och jag är ganska bra påläst nu så det känns som om jag kan ge besked. Jag tror att STIL måste hålla en hög serviceanda och samtidigt framhålla ideologin. Det går hand i hand så att säga.

ROLAND EWERS*

NYTT OM STILETTEN

Det är tänkt att STILETTEN, liksom under 93, i fortsättningen ska komma ut med fyra nummer per år och då ungefärligen med ett nummer i slutet av februari, ett i slutet av maj, ett i slutet av augusti och ett i slutet av november.

Den ska omfatta mellan 20-24 sidor per nummer och tills vidare tryckas i svart på vitt med färgat omslag.

Honorar för insända artiklar

Ett honorar på 500:- per tryckt sida betalas för bearbetad artikel, ej för insänt material som redaktionen anser hör hemma under vinjetten: noterat, tyckt, klippt och tänkt.

Annonser:

För att minska kostnaderna har styrelsen på redaktionens förslag beslutat införa annonser upp till ca 20% av tidningens utrymme.

Priset per helsida blir då tills vidare 1.800:- per halvsida 1.000:- och per kvartssida 600:-.

Bidrag

STILETTEN utkom under 1993 med fyra nummer. Detta var tidigare ett minimikrav för att ansöka om kulturtidskriftstöd från Statens Kulturråd. Numera räcker det att redovisa fyra producerade nummer, och STIL har nu beslutat ansöka om produktionsbidrag.

Ansökan ska vara Kulturnämnden tillhanda senast 15 mars 94. Det är Kulturnämnden som avgör från fall till fall. Ett kriterium är att tidskriften ska ha en allmän karaktär vilket vi anser att STILETTEN har.

Anslagen är små och pengarna brukar räcka till en tredjedel av ansökningarna säger den tjänsteman på Kulturnämnden som redaktionen talade med.

RED*

NOTERAT, TYCKT, TÄNKT OCH KLIPPT

RATZKA OKLAR OM FÄRDTJÄNSTEN!

Under denna rubrik i SHT 1/94 fortsätter debatten efter Adolf Ratzkas* artikel "Vi behöver alternativ till färdtjänsten". Artikeln var publicerad i SHT 9/93, STILETTEN 3/93 och Dagens Nyheter. I STILETTEN 4/93 publicerade vi ett anonymt brev tillställt Adolf, strax efter artikelns införande i DN. Nedan ett citerat inlägg av Krister Hook* och ett svar av Adolf Ratzka*, båda ur SHT 1/94.

I SHT 9/93 har Adolf Ratzka en intressant artikel om alternativ till färdtjänst. Nej till färdtjänsten och ja till eget körande tycks vara budskapet. Men jag har en del frågor.

Du får en summa pengar varje månad att använda för att klara dina transporter. Den summa som du behöver eller den summa det kostar samhället att transportera dig? Jo, enligt ditt förslag ska du få den summa som en genomsnittlig färdtjänstresa kostar.

Jag åker 6 mil om dagen enbart i arbetsresor. I min by bor ytterligare två som åker denna sträcka dagligen. De flesta med handikapp bor i centralorten, och har

resor på högst en mil varje dag. Min kommuns genomsnittskostnad blir alltså baserad på de färdtjänstberättigade som är i majoritet, och som ligger långt under vad det kostar kommunen att transportera mig.

Kommer då även jag med ditt förslag att få tillräckligt med pengar för att inte förlora ekonomiskt? Eller kommer vi på landsbygden med ditt förslag att dra ett tyngre ekonomiskt lass?

Var ligger vinsten?

Om det är så att samhället ska ge mig en summa pengar att användas efter mitt förstånd – samma summa som det kostar

samhället att sköta transporten – var ligger då den ekonomiska vinsten för samhället?

Kommer det med ditt förslag tas ekonomisk hänsyn till om jag måste åka specialfordon/minibuss? Som både kostar mer i inköp och i drift? Eller kommer jag även i det avseendet att missgynnas?

Krister Hook*
Yngsjö

ADOLF SVARAR

Först, jag har inte sagt "nej till färdtjänsten". Jag anser att vi behöver alternativ. De som vill ska även i fortsättningen kunna åka med färdtjänstens specialfordon.

Till dina konkreta frågor: Allmänt sagt borde reseersättningen ge oss tillgång till samma ekonomiska resurser som samhället idag använder för våra transporter. I ditt fall betalar din kommun redan idag dina resor. Det finns säkert uppgifter över vad specialfordon för just färdtjänstkunderna i din kommun kostar. Därmed går det att räkna fram din kommuns genomsnittskostnad per enkelresa med specialfordon. Detta belopp skulle kunna tjäna

som underlag för utbetalningen av reseersättningen.

Eftersom din kommun har specialfordon med minibussar, skulle kommunens kostnadsstatistik redan omfatta de merkostnader som minibussar medför.

Samhället skulle tjäna på reseersättningen – även om ersättningens belopp skulle vara precis lika mycket pengar som dina specialfordon kostar kommunen idag. Om du får bättre livskvalitet genom reseersättningen, med bättre möjligheter till utbildning, arbete, familjeliv och meningsfull fritid som följd, så vinner även samhället. Du är ju en del av samhället.

Helst borde reseersättningen utbetalas av försäkringskassorna, ungefär som ersättningen för personlig assistans från januari. På det sättet skulle vi slippa de mycket ojämna kommunala prioriteringarna när det gäller vår livskvalitet. Då skulle vi kunna flytta inom landet precis som andra medborgare – utan att behöva välja kommun efter vilken egenavgift de avkräver konsumenterna för färdtjänst.

Adolf Ratzka*

Skrifter om Independent Living och STIL

Under de ca 20 åren som Independent Living har funnits som rörelse och socialpolitisk inriktning har en rik litteratur hunnit växa fram. Här finns det forskningsredogörelser i ansedda internationella vetenskapliga tidskrifter, programförklaringar, beskrivningar av modellprojekt, sammanställningar av personliga erfarenheter av personer med funktionshinder och praktiska vägledningar för arbete på gräsrotsnivå. Eftersom rörelsen har sitt ursprung i Nordamerika och hunnit utvecklas längst där, så är nästan all litteratur i ämnet på engelska. En annan förklaring till detta är att Independent Living, som den första internationella rörelsen av människor med funktionshinder, använder sig av engelska som arbetsspråk.

STIL som brohuvud av Independent Living-rörelsen i Sverige, har hittills inte haft tid att sprida Independent Living-litteraturen i Sverige. Vi har ju varit fullt sysselsatta med att påverka socialpolitiken genom att bygga upp vår verksamhet.

Om STIL:s roll i den nu pågående förändringen i den offentliga sektorn handlar ett häfte med titeln: **Hemtjänst i omdaning – möjligheter och svårigheter i decentraliseringens och privatiseringens tid**. Skriften är utgiven av Institutet för Independent Living och dokumenterar en hearing som STIL ordnade mars 1993 i Landstingshuset, Stockholm.

En skrift på svenska som beskriver Independent Living-ideologin och arbetssätt i STIL:s tolkning är **Magdalena Karlges uppsats** på 30 sidor som kan rekvideras från STIL:s kansli.

Det finns numera två doktorsavhandlingar om STIL. "**Handling och levnadsvillkor – om handikappade och deras organisationer**" av Per Nydahl, Institutionen för socialmedicin i Lund och **en utvärdering av STIL ur främst assistenternas synpunkt** av Ritva Gough, Arbetslivscentrum, Stockholm.

För de som vill fördjupa sig i Independent Living och behärskar engelska rekommenderas "**Tools for Power: Resource Kit on Independent Living**" (Editor Adolf Ratzka), vilken Independent Living Committee av DPI, Disabled Peoples' International, har givit ut. Boken är en antologi med viktiga dokument om rörelsens historia, ideologi och arbetssätt och kan rekvideras som särtryck från STIL.

På engelska finns även en analys av de svenska tjänsterna för människor med behov av personlig assistans, utifrån Independent Living-perspektivet, "**Independent Living and Attendant Care in Sweden: A Consumer Perspective**". Adolf Ratzka, 1986. World Rehabilitation Fund Monograph. Boken kan köpas hos Svenska Institutet, Stockholm.

"**Independent Living Newsletter**" är ett nyhetsbrev som Institutet för Independent Living ger ut två gånger om året, för Independent Living Committee, Disabled Peoples' International och ENIL, European Network on Independent Living, med finansiellt stöd från SIDA, STIL och World Institute on Disability, California. Upplagen är fn 5.000 ex. Den går kostnadsfritt till läsare i över 120 länder. Kan rekvideras från STIL.

Det finns mycket mer i mitt personliga arkiv i form av artiklar i tidningar, tidskrifter och forskningsrapporter på svenska, engelska, tyska, holländska, japanska och andra språk. Om Du vill läsa mer om STIL och Independent Living, hör gärna av Dig.

STILETTEN

STILETTEN kan bli ännu vassare med Din medverkan.

Berätta om episoder eller livsavgörande händelser som betytt något i ditt liv som person med funktionshinder.

Ge tips om hur just du, som arbetsledare och brukare av personlig assistans, tacklar vardagen.

Tipsa om hjälpmedel eller uppfinningar som underlättat för dig.

Visa på offentliga platser i din omgivning som är otillgängliga för människor med funktionshinder.

Klipp ut artiklar och notiser som du tror kan vara av intresse för STILETTEN:s läsare.

Skriv debattinlägg, artiklar, kåserier, notiser, foton, teckningar mm.

*Skicka till:
"STILETTEN"
STIL
Bondegatan 39
116 33 Stockholm
Tel 08.640 81 10*

Tips för nybörjare

Här följer några goda råd för nyblivna arbetsledare. De bygger på en tidigare införd artikel av Barbara Silfverskiöld-Linden.

Var inte rädd

Var inte ängslig i onödan. Det förlamar handlingskraften.

I efterhand visar det sig nästan alltid att farhågorna var obefogade.

Att sätta igång

Lägg fram vilka behov du måste få täckta i kontakten med din hemtjänstassistent. STIL har en ckecklista.

Extra timmar

Glöm inte att du kan behöva extra timmar för din fritid också, samt extra timmar för att "lära upp" nya assistenter.

Övergångstid

Kom i avtalet med ditt socialdistrikt eller kommun överens om en väl tilltagen övergångstid tills du kan sluta med hemtjänsten för gott.

"Katastrofklausul"

Sätt in en klausul i avtalet om att få anlita hemtjänsten om katastrof skulle uppstå. Ditt eget assistentsystem kan aldrig bli helt säkert.

Tacksamheten försvinner

Det handlar om dina rättigheter att få andra saker utförda än de mest primära. Efterhand kommer din tacksamhet och din tålmodiga väntan på hjälp (sviter från hemtjänsten) att försvinna.

Rekrytera personal

Du är nu arbetsledare och ska anställa personal. Det kan kännas ovant och kräver ett stort mått av självkännedom. STIL har även här handledning.

Djungeltelegrafen

är kanske den bästa, d v s. tips kommer från bekantskapskretsen, släkt och vänner, andra assistenter eller andra STIL-medlemmar.

Annonsering

Annonsering kan bli dyrt, men små annonser i lokalpressen är ofta billiga och effektiva.

En fördel med lokala annonser är att de som svarar förmodligen bor i samma område.

STIL:s gemensamma annonser har också gett bra resultat.

STIL:s register

STIL har upprättat ett ganska omfattande register över assistenter som du kan välja ur.

Andra sätt

Du kan göra flygblad och dela ut i brevlådor, sätta upp i butiker, på bibliotek eller liknande.

Intervjuer

Begär referenser och fråga noga ut var och med vad den sökande tidigare har arbetat. Fråga gärna också vad dom har tänkt sig att arbetet ska innebära.

Berätta utförligt om dina behov.

Framhåll vikten av att hålla tider och att tex. ringa återbud i god tid.

Den sökande måste förstå att du absolut inte får bli lämnad utan hjälp.

Be dem hålla sig till vad ni gemensamt avtalat vid anställningen.

Vikarier

Skaffa vikarier (det ger ett skyddsnät vid sjukdom mm) och "håll dom varma" genom att ge dom arbete av och till. Det finns många som vill jobba sporadiskt vid udda tider o s v.

STIL:s ideologi

Vid intervjun är det bra om du talar om varför du har tagit steget att gå med i STIL och vad det innebär.

Provanställning

En bra lösning är en provanställningstid så att båda kan "känna på".

Hygien

Hygienen är viktig och du bör försäkra dig om att den du anställer inte har någon form av infektion och är beredd att sjukskriva sig vid varje misstanke om en sådan.

Schemaläggning

Ett schema är som ett pussel och det tar tid att få det att fungera. Man får absolut ta hänsyn till vilka tider assistenterna önskar arbeta och försöka sätta ihop schemat så att alla blir nöjda.

Men glöm inte att det är du som bestämmer i slutändan.

Hela timmar bör du räkna med i undantagsfall halvtimmar, men aldrig kortare pass. Det blir annars nästan omöjligt att göra en bra sammanställning.

Gör gärna upp listor på arbetsfördelningen, på vad du vill ha gjort och berätta hur du vill ha det gjort. I vissa fall kan det underlätta om du också talar om varför si och så.

Undvik att låta assistenter arbeta utöver sin schemalagda tid vid återbud och liknande. De behöver sin ledighet.

Se istället till att du har en ring av tillfälliga inhoppare.

Konflikter

Det går inte att gå på kurs för att lära sig leva nära andra. Men tiden ger erfarenheter. Försök i alla fall att bearbeta och tala ut om problemen och försök då du, för din del, vara så rak som möjligt.

□ □ □

**Gå STIL:s
arbetsledarkurs!**

**Kontakta kansliet för
närmare information.**

Tel: 08.640 81 10

Fax: 08.641 67 10

DU

*som har tid och lust
Vill du bli fadder?*

Du som har varit arbetsledare några år, tycker att du har fått flyt på din personliga assistans och som dessutom råkar ha lite tid över. Din insats behövs. Våra nya medlemmar behöver stöd i början och resurserna räcker inte till.

Allt som behövs är en eller två träffar med den nye medlemmen. Resten kan skötas per telefon. Det gäller mest att finnas till hands och ge råd vid vissa tillfällen.

Du bör ha erfarenhet av att rekrytera och anställa assistenter. Du behöver inte känna till allt om hur STIL fungerar. Det räcker med att kunna hänvisa till rätt person på kansliet eller i föreningen.

Tycker Du att det låter spännande? Ring Sylve eller Helena på kansliet och sätt upp dig på listan! Tel 640 81 10

nästa nummer av STILETTEN kommer i juni

HISSAR

MED UNDERHÅLLSFRI DRIVTEKNIK.

Ett sätt att spara pengar!

Typ 282 UB extremt driftsäker i alla väder

Motala Hissar AB, är ett svenskt företag som utvecklar, tillverkar och marknadsför småhissar, med särskild inriktning på handikapphissar.

Våra konstruktioner har ofta okonventionella tekniska lösningar och har en drivteknik som gör Motala-Hissen extremt driftsäker med minimalt underhåll.

En Motala-Hiss är också lätt att anpassa för individuella behov och önskemål.

Typ 282 T anpassad för skolmiljö

Typ 282 UA

Typ 900 T för trånga trapphus

Typ 282 1A

Typ 282 1A övre plan, 1/2 dörr

MOTALA HISSAR

INVESTERINGAR, SERVICE, REPARATION, UTHYRE

Box 4029
591 04 Motala
Besöksadress
Myntgatan 1, Motala
Tel. 0141-560 20
Telefax 0141-569 93